

centrum adiktologie

Léčba konopím a konopnými látkami: zdravotnická, legislativní a politická perspektiva v České republice

Poslanecká sněmovna
Parlamentu České republiky

8.dubna 2010

Současné směry ve výzkumu léčby konopím a konopnými látkami; praktické aspekty léčby konopím v Izraeli

**Lumír Ondřej Hanuš
Heberekjská Univerzita
Jeruzalém, Izrael**

8.dubna 2010

Sibiř, Rusko
září 2006

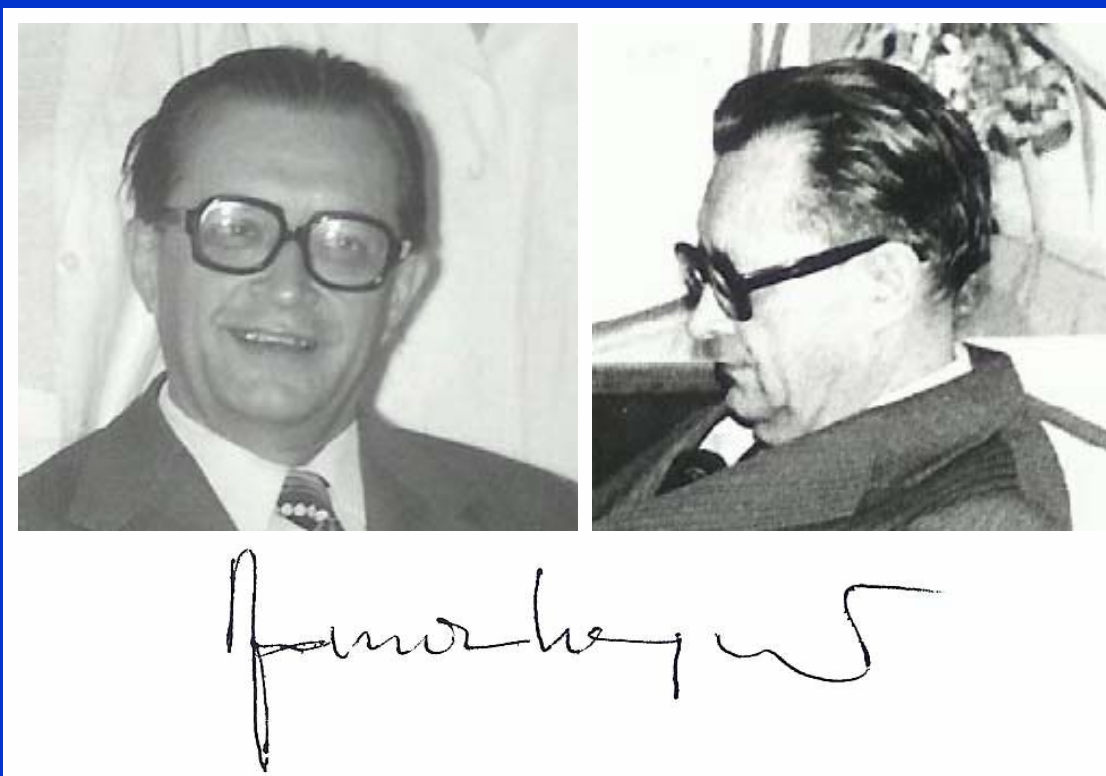
Přírodní látky v konopí

UNIVERZITA PALACKÉHO
V OLMOUCI

Zdeněk Krejčí

(25.března 1923 – 31.března 1992)

Extrakt konopí

Výrazné antibakteriální účinky

(na gram-pozitivní mikroorganismy
včetně řady patogenních mikrobů)

úspěšně testováno v řadě klinických oborů

(stomatologie, otorhynolaringologie, gynekologie, dermatologie a dalších)

Z. Krejčí: Dissertation 106 pp., Masaryk University Brno, 1950

Z. Krejčí: Lékařské listy 7, 500 (1952)

Acta Univ. Olomuc., Fac. Med. 6 (1955)

Str. 27.-114.

II.

KONOPI JAKO LÉK

*Hygienický ústav lékařské fakulty Palackého university v Olomouci
ve spolupráci s jinými ústavy.*

ODBORNÝ REDAKTOR: PROF. DR. JAN KABELÍK

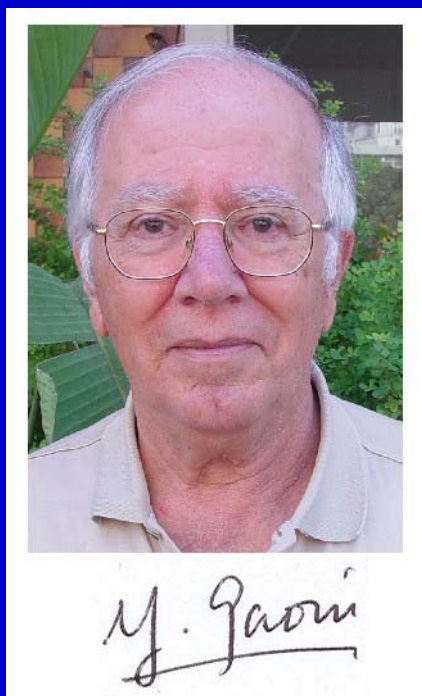
<i>II. Konopí jako lék</i>	27
<i>Jan Kabelík: Úvod</i>	29
<i>Jan Kabelík: Konopí - Cannabis</i>	31
<i>Zdeněk Krejčí: Antibakteriální účín látek z Cannabis indica L</i>	43
<i>Zd. Krejčí, F. Šantavý: Isolace dalších látek z listí indického konopí Cannabis sativa L</i>	59
<i>L. Klabusay, J. Lenfeld: Farmakodynamický účinek látek z Cannabis indica</i>	67
<i>Jaromír Soldán: Therapeutické výsledky aplikace látek z Cannabis ind. ve stomatologii</i>	73
<i>J. Šimek a spolupracovníci: Užití extractu z Cannabis indica v conservační stomatologii</i>	79
<i>Jiří Hubáček: Účín látek z Cannabis indica v otorhinolaryngologii</i>	83
<i>Josef Navrátil: Cannabis indica při léčení chronických zánětů středoušních</i>	87
<i>Jaroslav Proček: Předběžné sdělení o lokálním účinku Cannabis indica při léčbě specifických pístělí</i>	91
<i>Josef Šírek: Význam konopného semene v therapii tuberkulosity</i>	93
<i>Václav Tomášek: Konopí jako lék (zhodnocení souboru přednášek a sdělení vztahujících se k výzkumnému problému)</i>	109
<i>Diskuse k referátům</i>	111

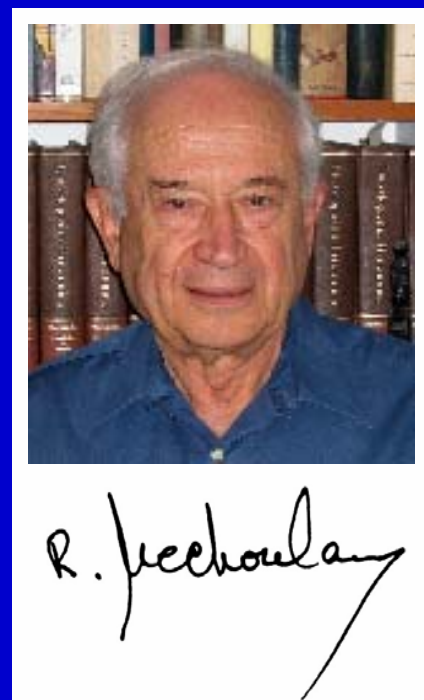
Yehiel Gaoni

* 1. září 1928

Raphael Mechoulam

* 5. listopadu 1930

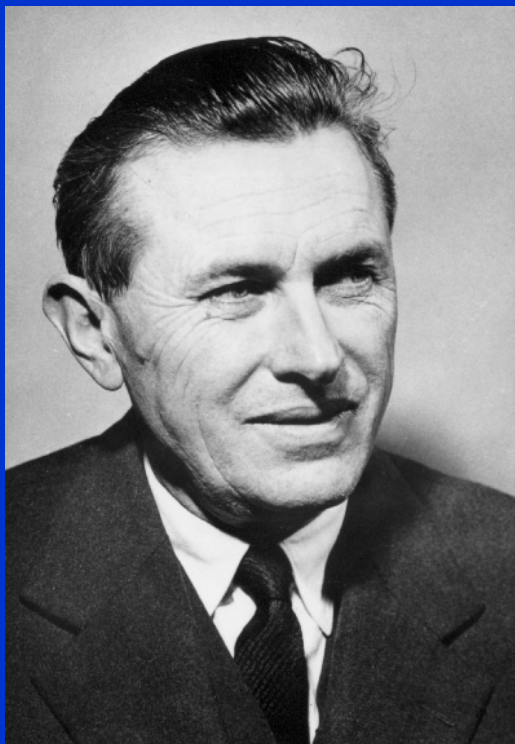

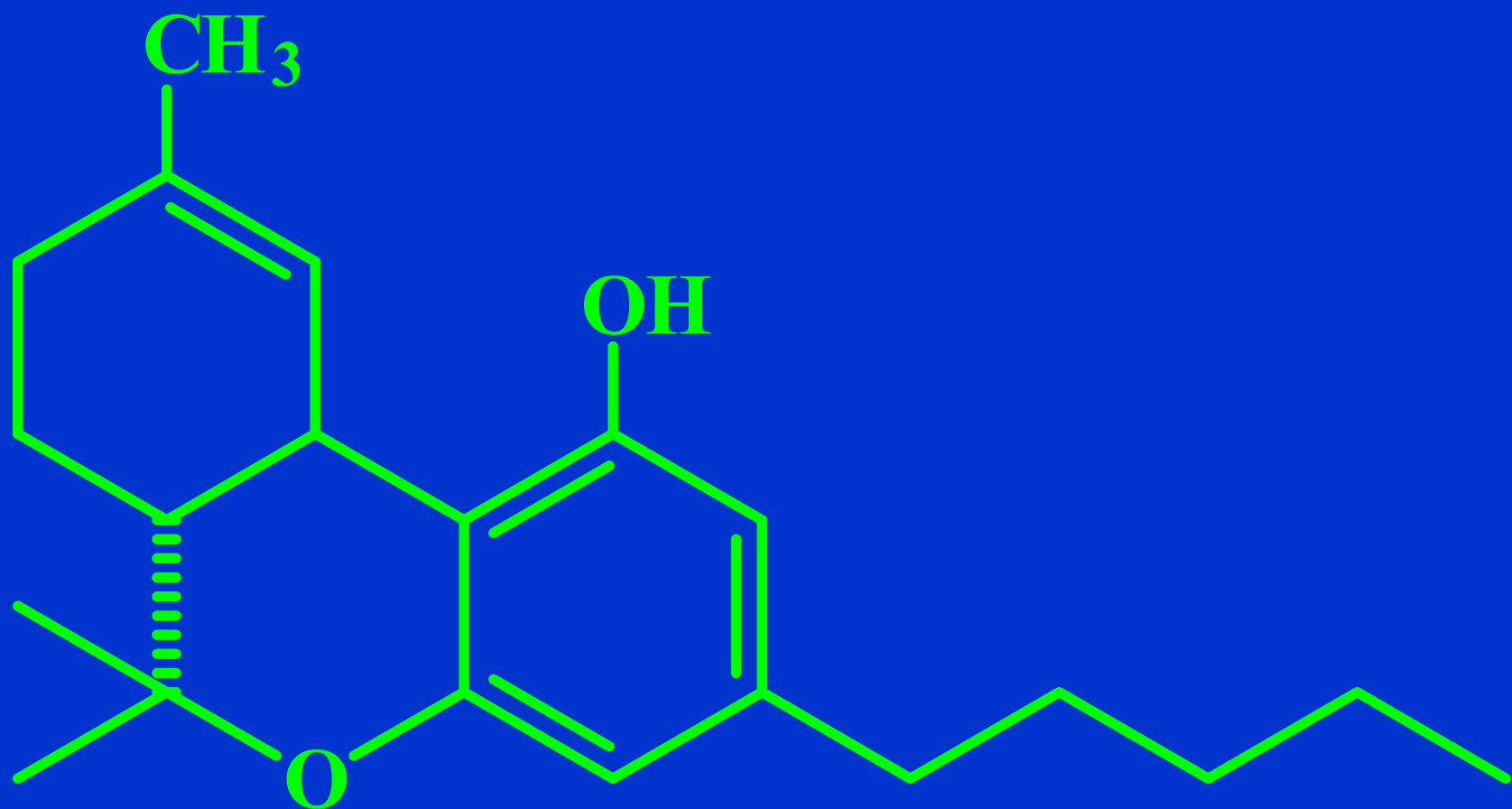

UNIVERZITA PALACKÉHO
V OLMOUCI

František Šantavý

(23.dubna 1915 – 27.března 1983)

Δ^9 -tetrahydrocannabinol (Δ^9 -THC)

Cannabinooidní receptory v živém organismu

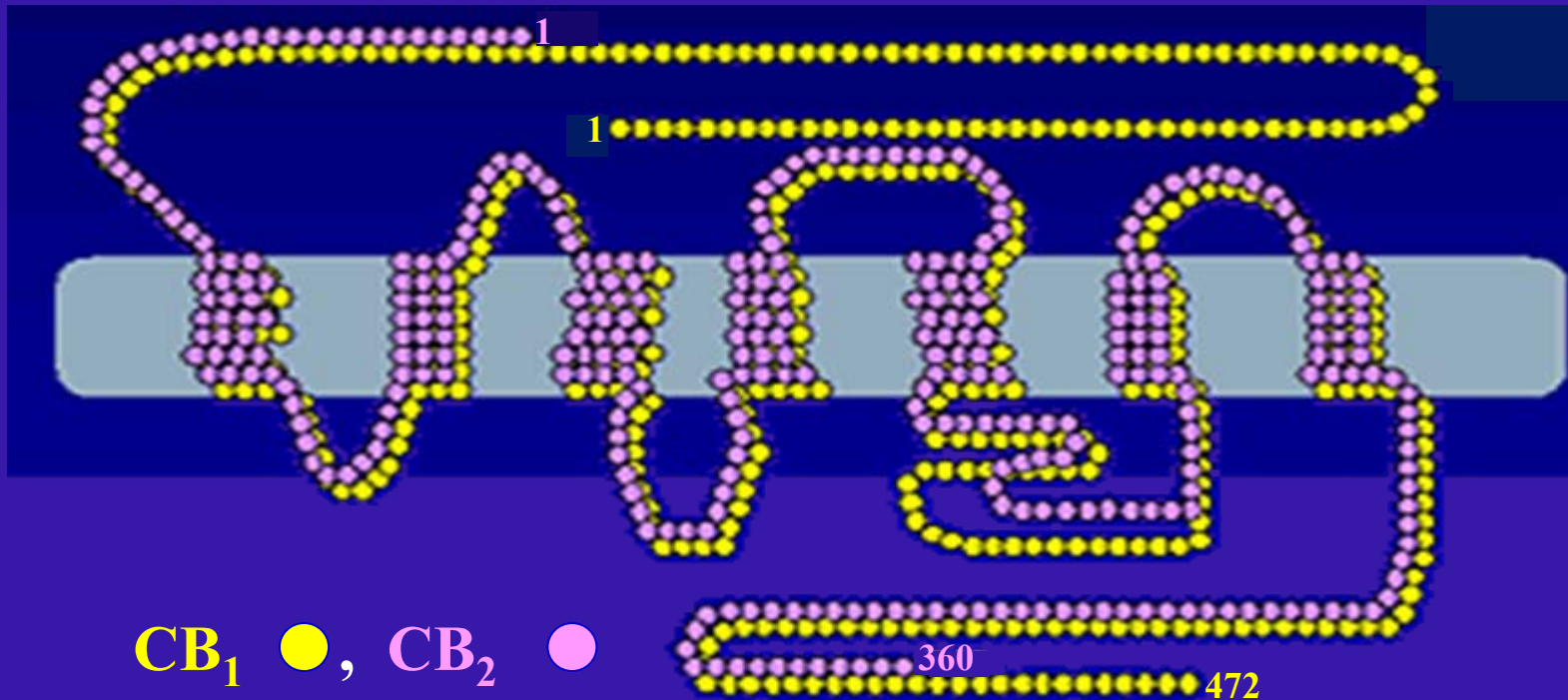
Cannabinoidní Receptory

* Dosud identifikovány dva typy

CB₁, nalézá se v mozku a CNS, 472 aminokyselin

CB₂, přítomen ve slezině a imunitních buňkách, 360 aminokyselin

* Oba typy jsou 7-helixové transmembránové receptory. Mají tři extracelulární a tři intracelulární smyčky. Glykosylovaná extracelulární N-terminální doména, a intracelulární C-terminální doména je zapojená do interakce s G-proteinem.

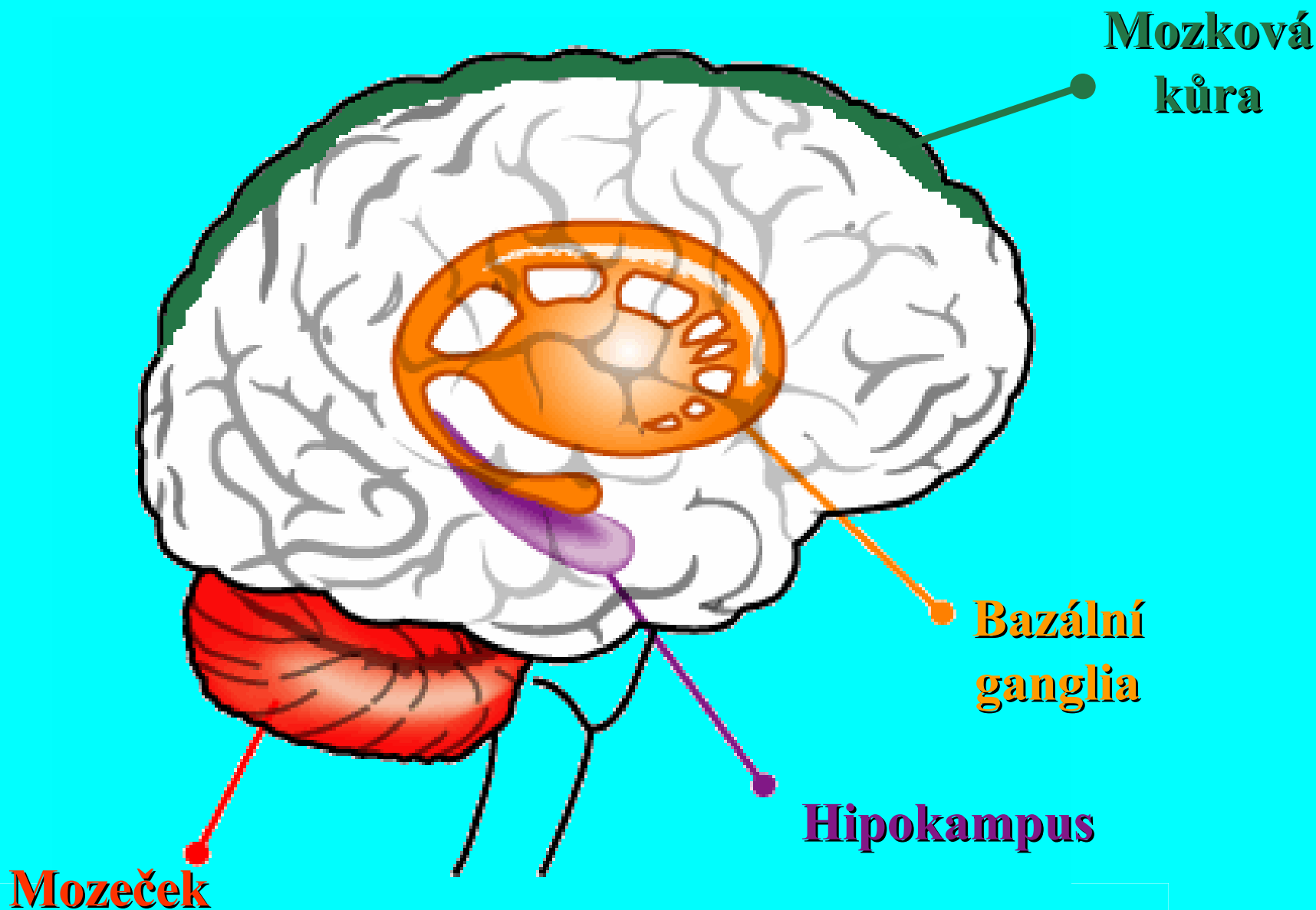

CB₁ receptory - **nenalézají se** v těch částech mozku, které jsou zodpovědné za respirační a kardiovaskulární funkce.

Použití sloučenin majících vztah k CB₁ receptorům **není spojeno** s rostoucím rizikem respiračních a kardiovaskulárních poruch, které jsou u řady jiných léků běžným vedlejším účinkem.

Selektivní CB₁ agonisté jsou považovány za **výhodné léčebné prostředky**.

Místa rozšíření centrálního cannabinoidního receptoru (CB₁)

Části mozku, ve kterých se hojně vyskytují cannabinoidní receptory

---

Část mozku	Funkce spojená s touto částí
Basal ganglia Substantia nigra pars reticulata Entopedunculus nucleus Globus pallidus Putamen	Regulace motoriky
Cerebellum Hippocampus Cerebral cortex, zvláště oblasti cingulate frontal a parietal Nucleus accumbens	Pohybová koordinace Učení a paměť, stres Vyšší nervová činnost
	Centrum slasti neboli «centrum odměny»

Cannabinoidní receptory

CB₁ receptor

mozková kůra
hipokampus
bazální ganglia
mozeček

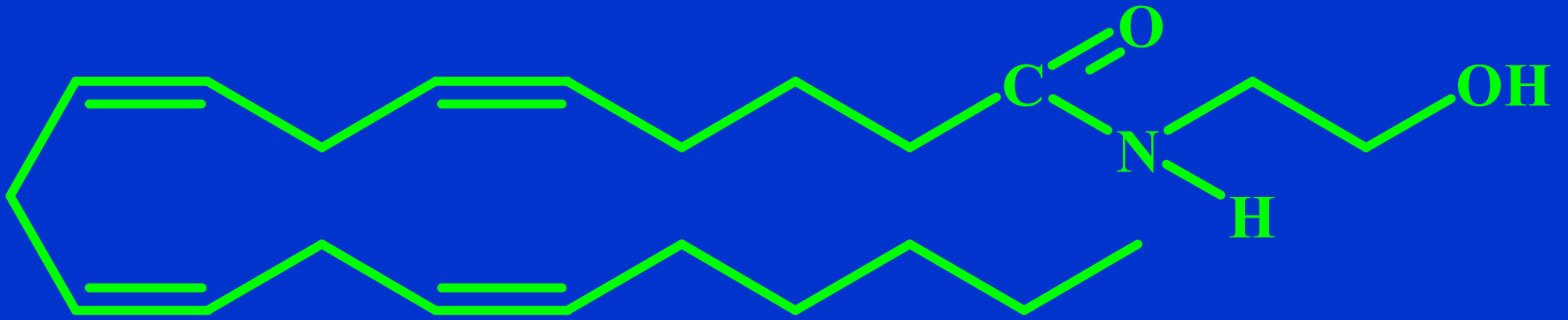
rozmnožovací systém

CB₂ receptor

Lymfatické orgány:
slezina
brzlík
mandle
kostní dřeň
slinivka břišní
makrofágy
leukocity

Objev endogenních cannabinoidů

anandamid

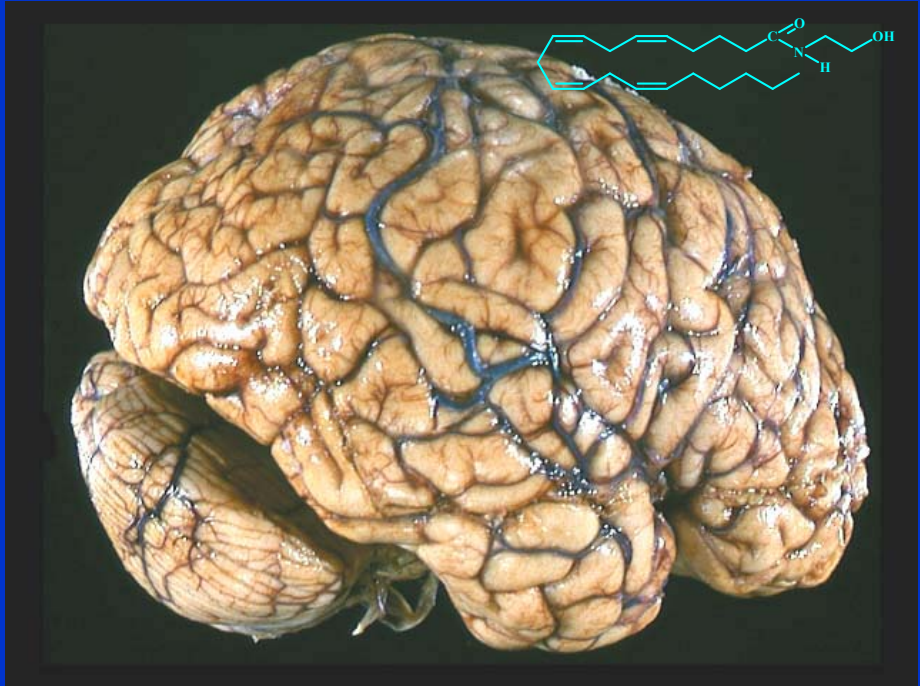
(arachidonylethanolamid)

$K_i = 39.2 \pm 5.7$ nM CB₁

आनन् द्व्यन्तर्नी श्तेती

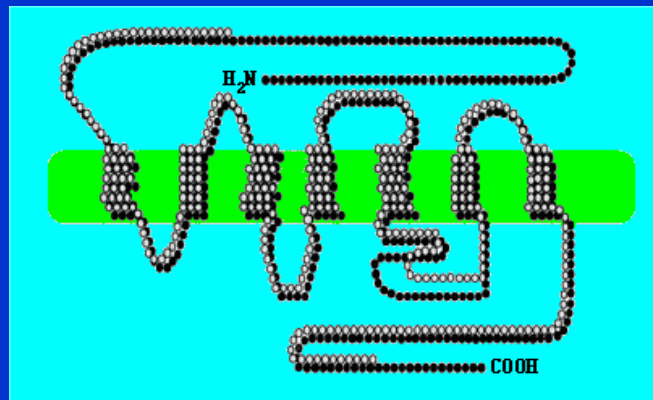

Δ^9 -tetrahydrocannabinol

anandamid

cannabinoidní receptor

麻

V Číně
před 6000 lety

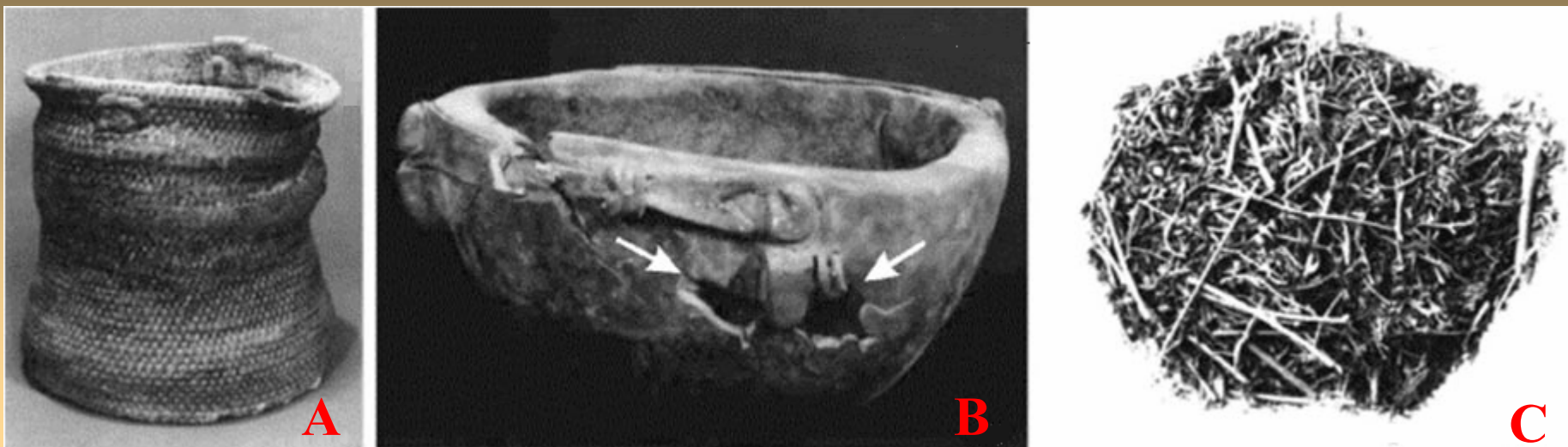
V Číně před 4700 lety za vlády mytologického císaře Šen Nunga první známý záznam o použití konopí (ču-ma, samičí rostliny) jako léku, který léčí:

- malárii
- dnu (arthritis urica)
- beri-beri (nedostatek thiaminu)
- zácpu
- revmatické bolesti
- roztržitost
- menstruační problémy žen

Označil ču-ma jako jeden z dokonalých elixírů nesmrtelnosti

V Číně před 4500 lety

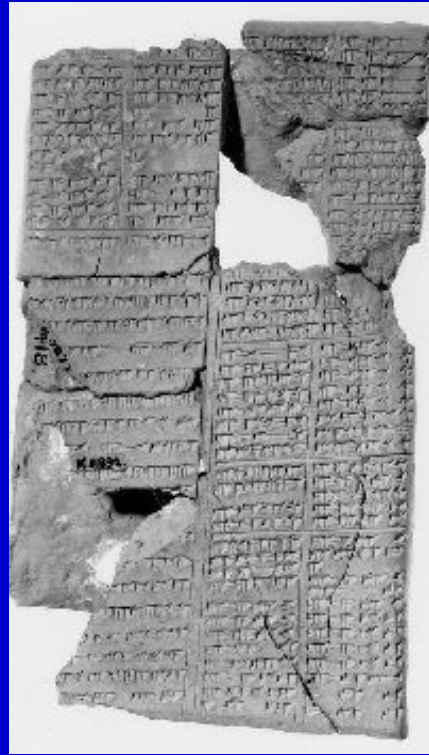
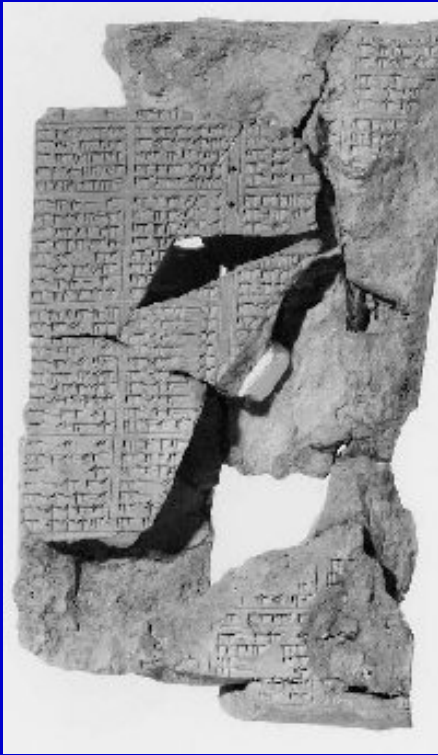
V hrobech Yanghai v kamenité poušti v oblasti Turpan v Xinjiangu v Číně byly objeveny v kožené (A) a dřevěné (B) nádobě výhonky, listy a semena Cannabis (C), datované radiouhlíkovou metodou do doby 2500 let př. n.l. O starověkém magicko-náboženském a léčebném použití Cannabis v oblasti Xinjiang v severozápadní Číně toho není moc známo. Tento objev poskytuje hmatatelný důkaz etnobotanického významu Cannabis ve starověkém Turpanu.

Asýrie

3000 – 2000 př.n.l.

Gurgurru – konopný provaz, lodní lano

Quunabu – používáno při náboženských obřadech

Azalla – duchova ruka, otrava všech údů
(neurologické choroby?)

Gan-zi-gun-nu – droga která vezme duši (= cannabimimetická)

Egypt

1700 př.n.l.

Šm-šm-tu
„lékařské konopí“

hieroglyfy

démotické písmo

Ebersův papyrus (1500 př.n.l.)

Řádek 7 a 8:

„konopí rozdrcené v medu;
vložené do její vaginy“

Léčba zánětu

Lék na nehet prstu (med
s okrem, konopím a další
přísady)

Indie

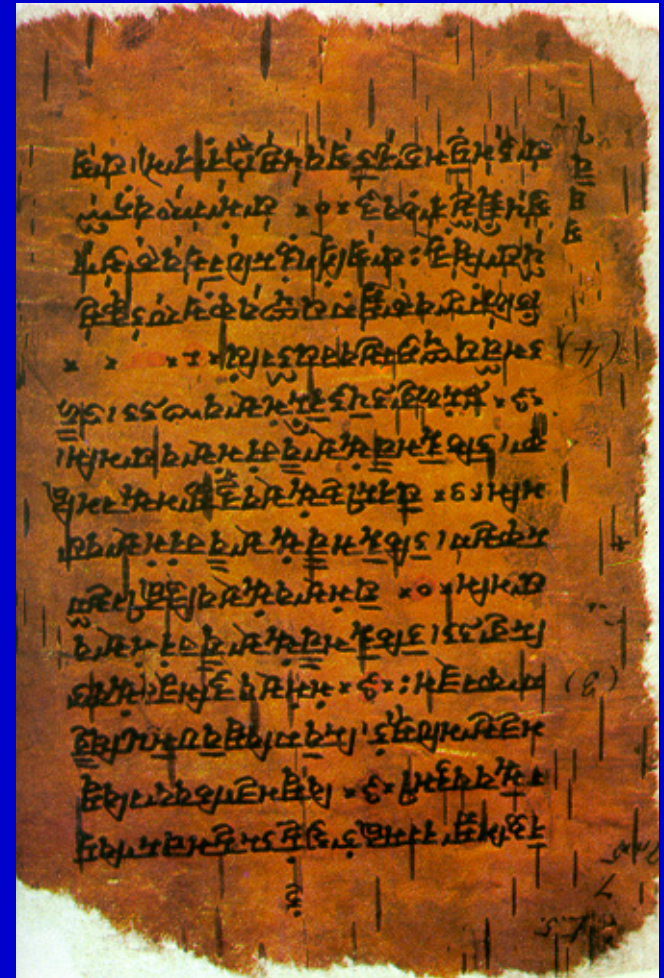
2000 – 1400 př.n.l.

“posvátná tráva”, bhang

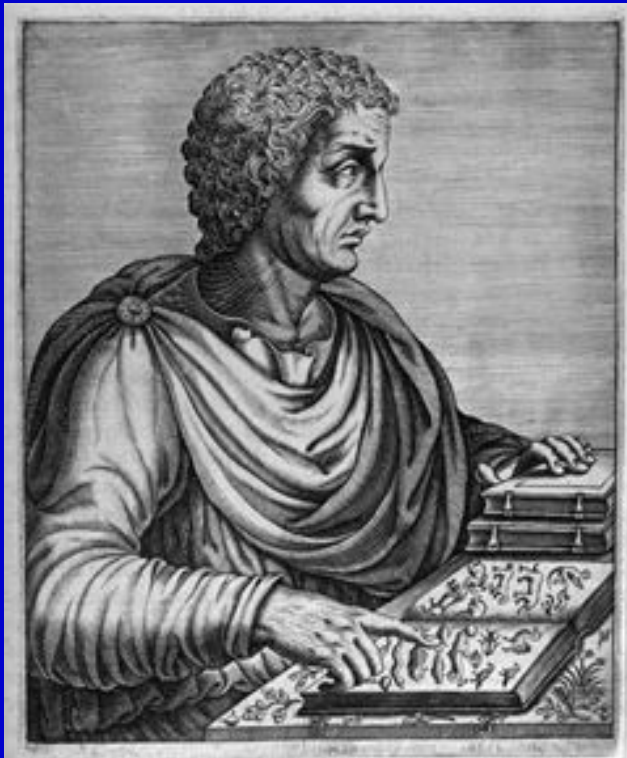

अथर्ववेद
Atharva Veda

“chrání člověka od nemoci . . .
a prodlužuje léta života, která
máme před sebou”

Starověký Řím

Plinius Starší (79 n.l.)

Kořeny vařené ve vodě uvolňují ztuhlé klouby, též dnu a podobnou silnou bolest.

Starověké Řecko

Pedanius Dioscorides

(90 n.l.)

Když se namočený kořen položí na záněty, uklidňuje je, odstraňuje otok a rozptyluje ztuhlost nad zanícenými klouby.

Konopí jako lék

léčebné účinky

rozšíření bronchů

snížení nitroočního tlaku

antiemetický účinek

**snížená spasticita/ataxie
svalová slabost**

povzbuzení chuti k jídlu

analgezie

zelený oční zákal

léčebné použití

bronchiální astma

prevence dávení/zvracení způsobené cytostatiky

paliativní léčba anorexie způsobené opiáty, anti-virálními léky, nemocemi souvisejícími s AIDS či pokročilým stádiem rakoviny

roztroušená skleróza, dětská mozková obrna, poranění míchy

bolesti rakoviny, pooperační bolesti, fantomová bolest

**Léčebný
účinek**

**Léčebné
použití**

**protikřečový
účinek**

epilepsie

**Léčebný
účinek**

**Léčebné
použití**

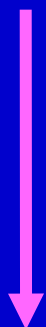

**léčba poruch
pohybového
ústrojí**

**dystonie,
Huntingtonova choroba,
Parkinsonova choroba,
Tourettův syndrom**

**Léčebný
účinek**

**kompetitivně inhibuje
acetylcholinesterázu a
zabraňuje jí vyvolané
hromadění β -amyloidu;
protizánětlivý účinek**

**Léčebné
použití**

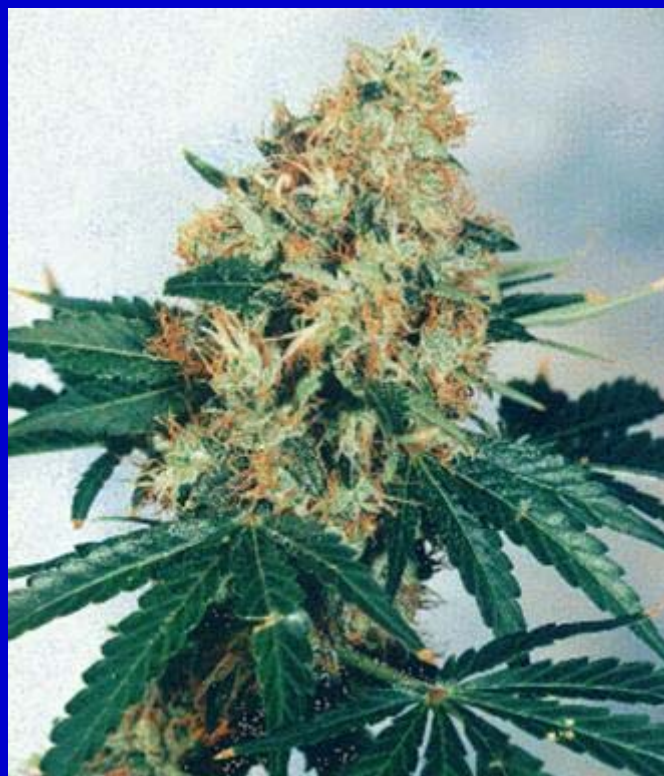

**Alzheimerovo onemocnění
revmatoidní artritída**

**Léčebný
účinek**

**neuroprotektivní
účinek**

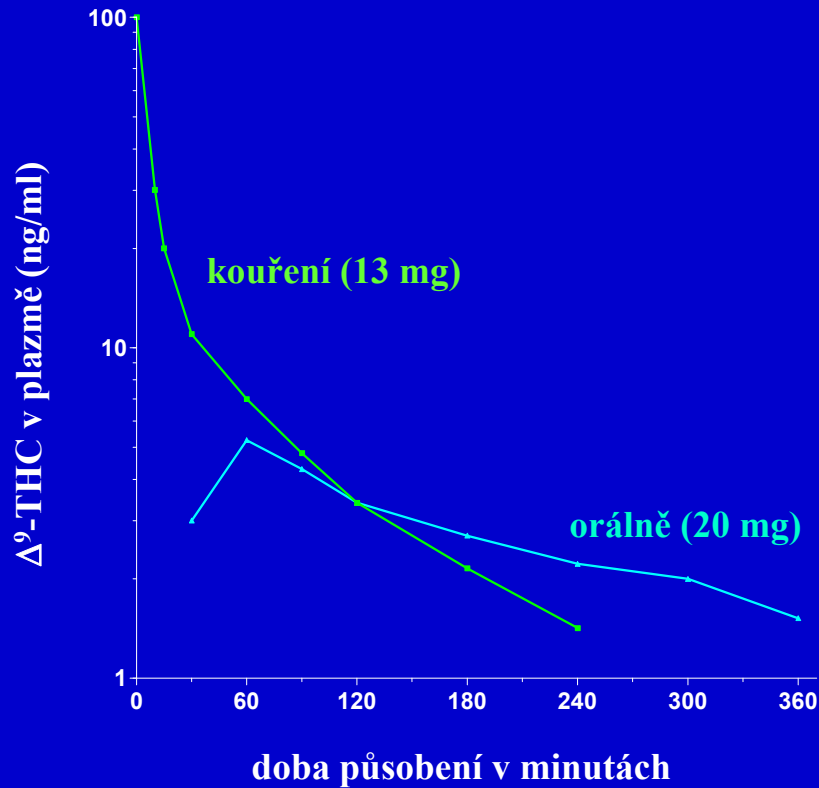
**Léčebné
použití**

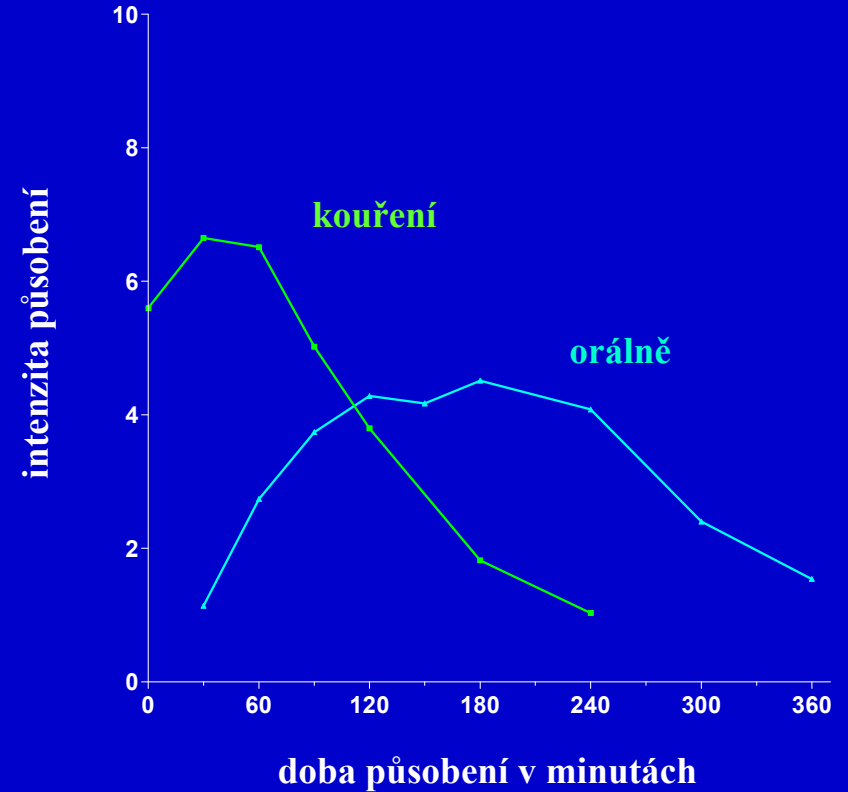
**zranění hlavy,
snížení poškození
způsobeného mozkovou
mrtvicí**

Účinek Δ^9 -tetrahydrocannabinolu podaného orálně a kouřením.

Průměrná hladina Δ^9 -THC v plazmě 11 dobrovolníků

Doba a intenzita působení Δ^9 -THC

Léčba konopím a jeho produkty v Izraeli

בואת יהודה היתה זאת היא נפלאות בעינינו.

תיקון עולם
קנאביס רפואי

Tikun olam Cannadoc

קנה-בשם

Konopný kouř obsahuje řadu těžce kancerogenních a mutagenních látek jako tabák, pouze místo nikotinu obsahuje cannabinoidní látky. Takže může (ale nemusí) vyvolat rakovinu. Záleží také na tom, zda dotyčný kouří cigarety či pije alkohol.

Kuřáci cigaret mají častěji rakovinu v souvislosti s kouřením nežli nekuřáci. Nikoliv však kuřáci konopí. Kouření konopí přispívá k rakovině dýchacích cest nepatrnou měrou.

Většina kuřáků konopí končí s jeho užíváním ve věku 25 – 30 let a jen minimum jich pokračuje kouřit po věku 30 let. Ti co kouří dále, vykouří obvykle 1 – 3 cigarety denně.

Léčebné konopí je lék, který dostává v Izraeli nemocný s povolením Ministerstva zdravotnictví na doporučení odborným lékařem zcela zdarma. Léčebné konopí bylo v Izraeli legalizováno v roce 1999. Do roku 2005 bylo vydáno na léčbu pouhých 10 povolení. V současné době se v Izraeli léčí konopím 2 000 nemocných.

Původně dostával nemocný 200 gramů měsíčně, což bylo sníženo na dnešních 50 gramů.

Dnes se dává asi 20 povolení denně. Dříve bylo povolení vyřízené za 3 dny , dneska to trvá asi 3 měsíce.

**V Izraeli se v současné době používá
léčebné konopí pouze k paliativní léčbě.**

V drtivé většině případů pacienti toto konopí kouří, neboť s jinou formou užívání nebyli spokojeni, neboť nedosahovali takových výsledků.

Sedm procent pacientů používá konopný výtažek. Děti obvykle užívají tento lék v koláčcích.

Pokud se chce konopím léčit nemocný, který má chorobu, která se v Izraeli léčebným konopím dosud neléčí, musí přinést co nejvíce vědeckých prací, opublikovaných v prestižních vědeckých časopisech, které experimentálně potvrzují, že se daná nemoc dá konopím léčit. Komise poté tyto práce prostuduje a rozhodne, zda danému pacientu tuto léčbu povolí.

Jelikož látky z konopí účinkují současně na několik tělních systémů, je vliv na všechny tyto systémy pomalý. Aktivní látky v konopí aktivují obranné systémy organismu k činnosti.

Protizánětlivé

Povzbuzují chuť k jídlu

Analgetické (tlumí bolest)

Antidepresivní

Sedativní (uklidňující)

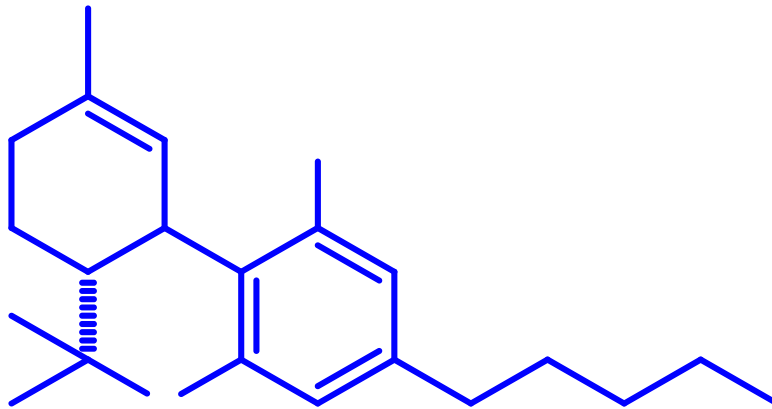
Expektorans (podporují vykašlávání)

Proti nevolnosti a zvracení

Povzbuzují metabolismus v organismu

Léčba tetrahydrocannabinolem (THC)

(-)-trans- Δ^9 -tetrahydrocannabinol (Δ^9 -THC)

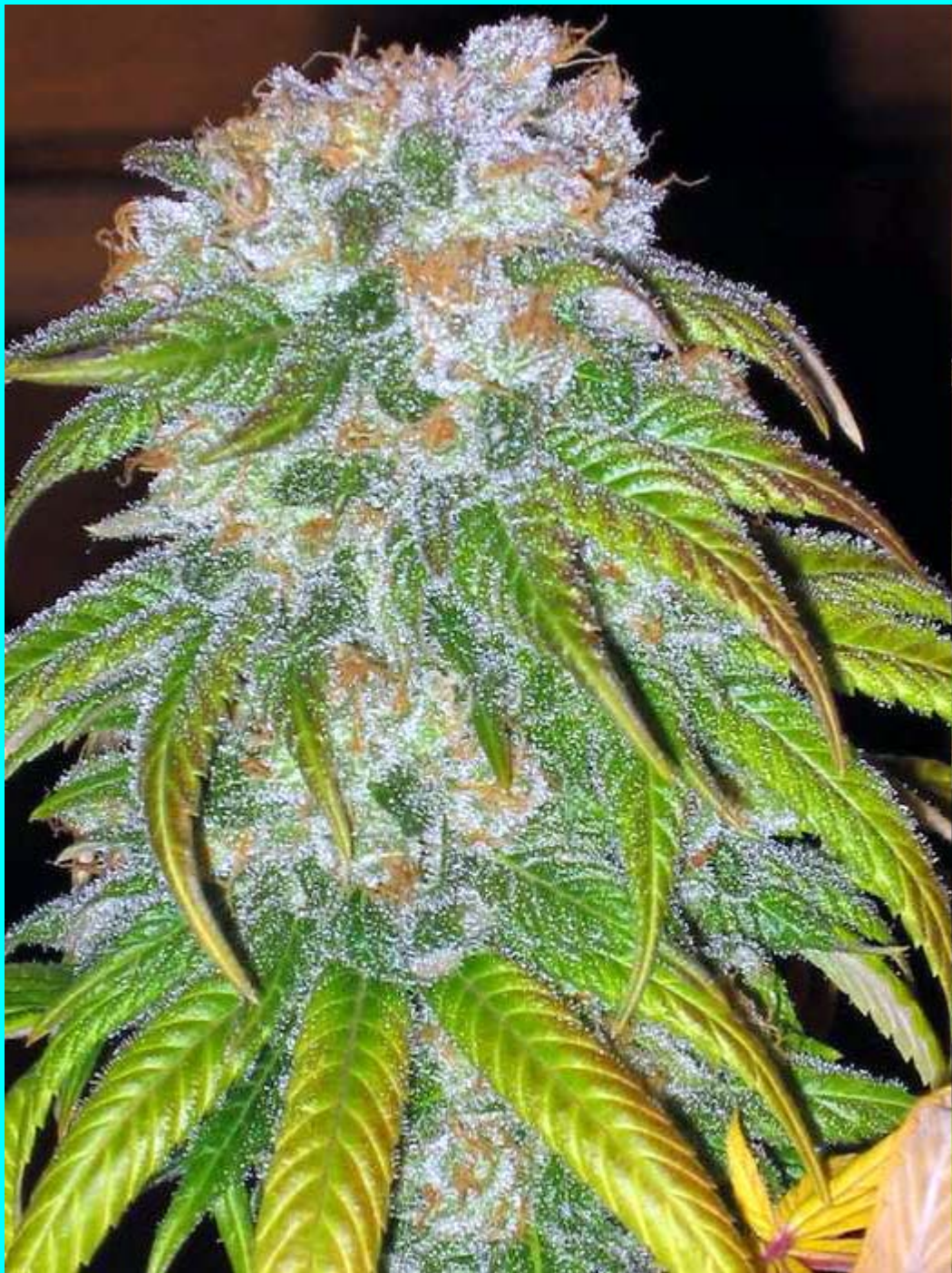

Chronické bolesti

Neuropatická nebo neurogenní bolest

Neuropatická bolest vzniká po poškození periferní části (např. nervy na ruce a nohou) nebo centrální části (mozek, mícha) nervového systému nebo obou. Je vyvolána nerovnováhou mezi procesem podráždění a útlumem v nervovém systému a nevyžaduje tedy podráždění speciálních nervových zakončení - nociceptorů. Význam neuropatické bolesti není ochranný a příčina nebývá ihned patrná.

Léčba nutkání ke zvracení a zvracení

**při chemoterapii,
zvláště pak u dětí**

Transplantace kostní dřeně

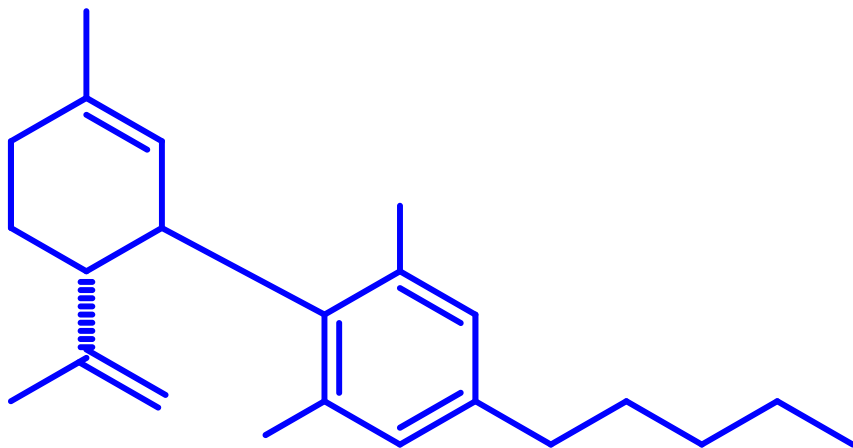
(odstranění vedlejších účinků po transplantaci – bolest, únava, nechutenství,...)

Léčba „inaktivním“ cannabidiolem

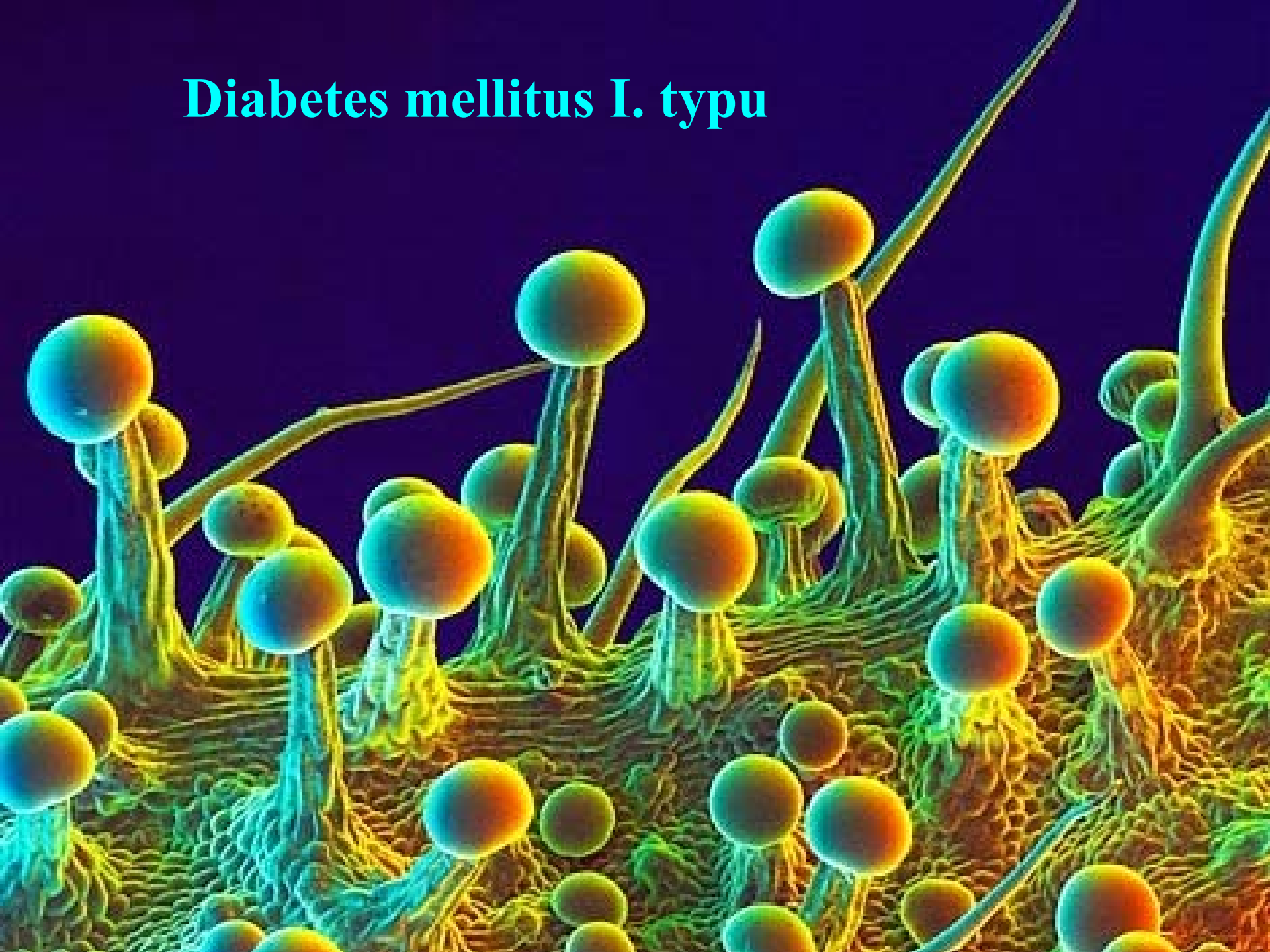
Používá se čistá látka

cannabidiol (CBD)

Diabetes mellitus I. typu

Použití léčebného konopí

konopí, ve kterém je THC zastoupen minimálně 11 % (původně to bylo 16 %)

V současné době Ministerstvo zdravotnictví Izraele povoluje použití léčebného konopí v následujících případech:

Onkologie (rakovina)

AIDS

Prolaps (extruze, herniace) **disku** (vyhřeznutí meziobratlové ploténky)

Cluster headache neboli erythroprozopalgie – záchvatovité onemocnění projevující se velmi prudkými a intenzivními bolestmi kolem očí a ve spánku. Také se zve cyklická cephaléa (kefale), Hortonův syndrom nebo histaminové bolesti hlavy. Potíže se často vyskytují ve stejnou denní dobu každý den.

Migréna - záchvatovité onemocnění mozku nejasného původu. Záchvat migrény zasahuje celý organismus.

Roztroušená skleróza – chronické autoimunitní onemocnění, napadá mozek a míchu, demyelinizace (rozpad myelinových pochev).

Svalová dystrofie

Parkinsonova nemoc - neurodegenerativní onemocnění centrální nervové soustavy

Alzheimerova choroba – neurodegenerativní onemocnění mozku.

Touretteův syndrom – dědičná neuropsychologická porucha.

Neurologické problémy

Glaukom (lidově zelený zákal) – poškození očního nervu (vysoký nitrooční tlak)

Závažné potíže s dýcháním (astma)

Posttraumatické stresové poruchy

Crohnova choroba

Chronické zánětlivé onemocnění , které se může projevit v jakékoliv části trávicího ústrojí, nejčastěji však v počáteční části tlustého střeva. Je pravděpodobně autoimunního charakteru.

Post-traumatická bolest

Léčivé konopí může být přírodní náhradou přípravků farmaceutických firem.

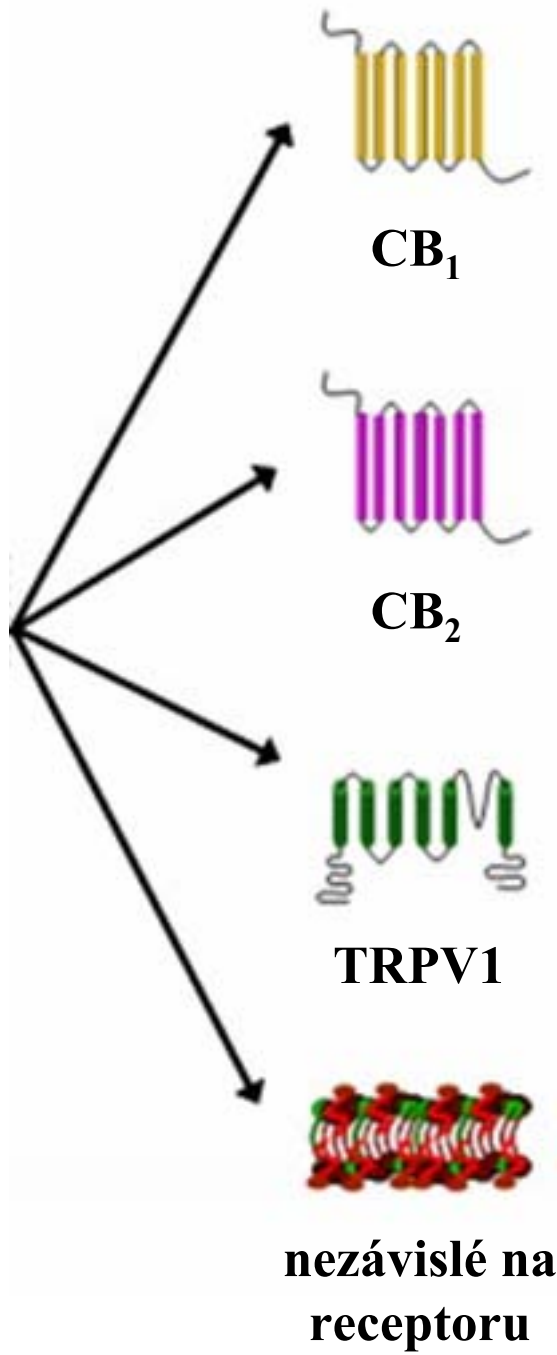
Je účinnější, bezpečnější a mnohem levnější.

Podmínky uvedení léčebného konopí do praxe:

- 1. Lékaři zodpovědní za udělování licence nemocným k léčbě léčebným konopím**
- 2. Pěstitelé konopí s licenci**
- 3. Analytická laboratoř k zjištění kvality léčebného konopí**
- 4. Pokud se za léčebné konopí bude platit, je třeba stanovit oficielní cenu, která bude veřejně známá**

Rakovina

**(Endo)
Cannabinoidy**

Apoptóza

Proliferace

Migrace

Invazivita

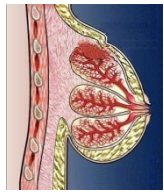
Metastáza

Angiogeneze

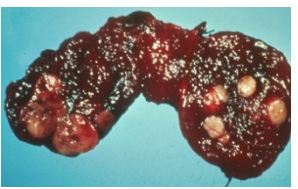
Glioma

Karcinom prsu

Nádory štítné žlázy

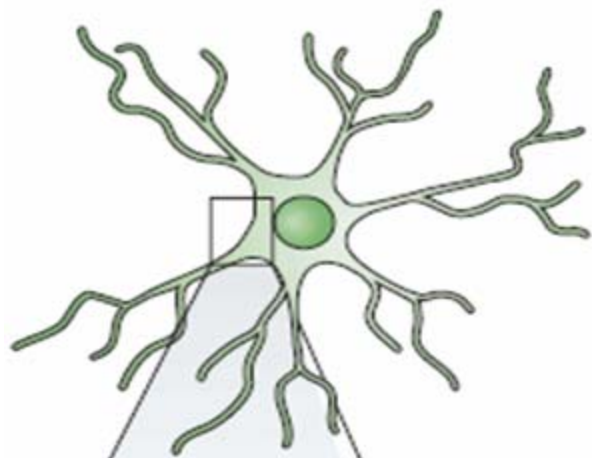
Kolorektální karcinom

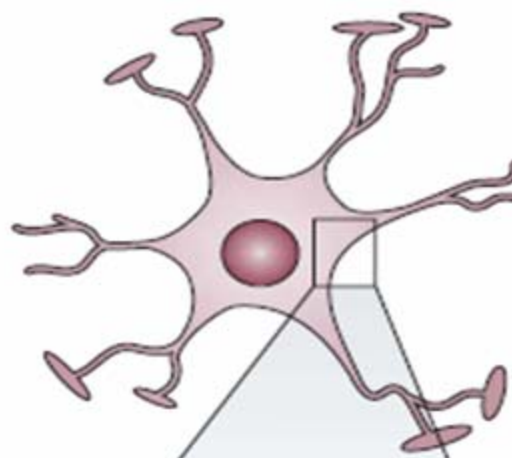
Rakovina prostaty

Gliomové buňky

Astrocyty

Cannabinoid

CB₁

akumulace
ceramidu

inhibice
kinázy Akt

Apoptóza

↑ ceramide

↓ Akt

akumulace
ceramidu

aktivace
kinázy Akt

Přežití

↑ ceramide

↑ Akt

Zákon by měl **tolerovat** uživatele konopí (především uživatele léčebného konopí) a jeho produktů (hašiše a marihuany) a místo toho **trestat** vývozce a dovozce drog a dealery.

Slovo na závěr

Richard Evans Schultes

(12.1.1915 – 10.4.2001)

Alkohol a tabák jsou skutečná narkotika a jsou legální. Pojem "narkotika" byl ovšem zkreslen, takže dnes znamená jen nebezpečné a návykové drogy a těch je opravdu jen několik.

**Léčebné účinky konopí nejsou
výmyslem jeho náruživých
konzumentů a zastánců jeho
legalizace.**

**Honeste vivere, alterum non
leadere, suum cuique tribuere.**

**Čestně žít, nikomu neškodit
a každému dávat, co mu
právem náleží.**

Všechna práva vyhrazena.

All rights reserved

Copyright Lumír O. Hanuš 2010